

žalovaného pro přestupek podle §u 516 tr. zák. a věc vrátiti soudu prvě stolice, by ji znova projednal a rozhodl.

Čís. 2715.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

Odsoudil-li pětičlenný kmetský senát obžalovaného pouze pro přestupek, řídí se opravné řízení podle všeobecných zásad § 280 a násl. tr. ř.

Kollektivní jednotky osob jako takové nemohou býti předmětem urážky na cti, pokud jim zákon takové vlastnosti nepřiznává; zákon pak ji přiznává kolektivním jednotkám uvedeným v § 492 tr. zák., článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 (zák. z 23. července 1919, čís. 449 sb. z. a n.) a periodickým tiskopisům (§ 27 tisk. nov.), nikoliv však obchodním nebo průmyslovým podnikům; pro urážku takového podniku nelze uznati ani na přestupek zanedbání povinné péče podle § 6 tisk. nov.; přestupek ten předpokládá objektivní skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, který se obžalovanému nepřičítá ze subjektivních důvodů za přečin; skutková podstata obou trestných činů musí býti táž.

Urážka firmy může však býti urážkou jejích majitelů.

Ve smyslu § 18 tisk. nov. je soud oprávněn upustiti od potrestání obžalovaného, shledá-li jeho zadostiučinění přiměřeným, není však k tomu povinen; jeho výrok lze tu napadati jen odvoláním, nikoliv zmateční stížností; podmínkou beztrestnosti podle § 18 tisk. nov. jest, by zadostiučinění bylo nabídnuto při jednání o smír; k pozdější nabídce nemůže soud přihlížeti.

(Rozh. ze dne 28. března 1927, Zm I 123/26.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací částečně vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mostě ze dne 31. října 1925, pokud jím byl stěžovatel k soukromé obžalobě Alfreda B-a, Jana K-y a firmy Jan B. uznán vinným přestupkem podle §u 6 (1) zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný potud, pokud jím byl stěžovatel uznán na obžalobu firmy Jan B. vinným, že jako zodpovědný redaktor v čís. 274 v Ž. tištěného periodického tiskopisu »D. A.«, »S. K. und H.« ze dne 18. listopadu 1924 uveřejněného článku s nadpisem »Eine neue Weingrosshandlung und Likör- und Theeniederlage«, jehož obsah tvoří trestný čin proti bezpečnosti cti podle § 1 zák. ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., trestný podle § 493 tr. zák., obžalovanému redaktoru však podle ustanovení trestních zákonů nepřičítatelný jako přečin, před odevzdáním do tisku nečetl a zanedbal takovou opatrnost, při jejímž povinném použití by urážlivá zpráva nebyla pojmuta do onoho tiskopisu, a že se tím dopustil přestupku § 6 prvý odstavec zákona z 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. a sprostil obžalovaného podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby této firmy. V ostatním směru zmateční stížnost zavrhl.

D ů v o d y:

Opravný prostředek obžalovaného proti rozsudku nalézacího soudu začíná tvrzením, že je pochybno, zda v souzeném případě je proti rozsudku přípustno odvolání podle § 28 tisk. nov. (zákon z 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.) či zmateční stížnost. Proto stěžovatel provádí opravný prostředek jako odvolání i jako zmateční stížnost. Soukromí obžalobci tvrdí v odvodu, že obžalovaný má v souzeném případě jenom opravný prostředek odvolání. Nejvyšší soud uznal v rozhodnutí sb. n. s. č. 2122, že, když soud, příslušný podle druhého odstavce § 6 vlád. nař. ze dne 16. června 1924, čís. 125 sb. z. a n. (pětičlenný kmetský senát) odsoudil obžalovaného pouze pro přestupek, řídí se opravné řízení podle všeobecných zásad § 280 a násl. tr. ř. Na této zásadě trvá a odkazuje strany na důvody onoho rozhodnutí. V souzeném případě se zodpovídal obžalovaný před pětičlenným kmetským senátem a byl uznán vinným jenom přestupkem. Proto jest přípustným opravným prostředkem do výroku o vině zmateční stížnost.

Zmateční stížnost vytýká jako zmatek podle § 281 čís. 5 tr. ř. toto: Obžaloba zněla na přečin urážky na cti po případě na přestupek zanedbání povinné péče v tomto směru: a) že firma Jan B. a tím také veřejní společníci Alfred B. a Jan K. byli odsouzeni k citelnému trestu, b) že ve sporu firmy Jan B. s firmou J. G. byl proveden důkaz, že přednost ve výrobě karlovarského hořkého likéru přináležejí firmě J. G., ne firmě B., c) že soud zjistil, že G-ův hořký likér je lahodnější (bekömmlicher) a daleko lepší jakosti než B-ův. Soud prý byl povinen zkoumat, zda všechna závadná místa tohoto článku tvoří objektivně urážku na cti, protože zanedbání povinné péče zodpovědným redaktorem periodického časopisu pojmově předpokládá, že článek, který vyšel tiskem, tvoří objektivně přečin urážky na cti, subjektivně však nemůže býti redaktoru za přečin přičítán. Tvrzení závadného článku, že ve sporu bylo dokázáno, že přednost ve výrobě karlovarského hořkého likéru přináležejí firmě J. G., ne firmě Jan B., a že G-ův karlovarský likér je lahodnější a daleko lepší jakosti než B-ův, prý neobsahují urážky na cti ani v tom případě, kdyby tyto okolnosti nebyly dokázány ve sporu firmy B. proti firmě G. Napadený rozsudek prý se vůbec nezabýval otázkou, která zažalovaná udání tvoří urážku na cti. Překročuje prý obžalobu, protože kvalifikuje celý dotyčný článek objektivně jako urážku na cti tím, že obžalovaného redaktora odsuzuje pro uveřejnění celého článku. Zmateční stížnosti jest přisvědčiti potud, že odsouzení pro přestupek podle § 6 tisk. nov. předpokládá, že zažalovaný obsah periodického tiskopisu tvoří objektivně skutkovou podstatu zločinu nebo přečinu, uvedeného v § 1 novely. V souzeném případě byl obžalovaný stíhán pro závadná udání, tak jak je uvádí stížnost. Rozsudek pak uvádí nezažalovanou část článku a praví, že je to reklama pro firmu J. G., pak uvádí zažalovanou část a v této shledává s ohledem na celkový obsah onoho článku útoky na firmu B. a zároveň urážlivé snižování obou jejích veřejných společníků. Na jiném místě praví rozsudek, že útok na firmu B. je také útokem

na veřejné společnosti a že tito jsou při nejmenším obviněni, že si bezprávně přisvojovali přednostní právo k výrobě karlovarského hořkého likéru a byli pro porušení práva soudem odsouzeni k citelné pokutě, že se tedy při nejmenším dopustili takového nepočetného skutku, který jest způsobilým uvéstí je ve veřejném mínění v opovržení a snížení. Z toho jest zřejmo, že nalézací soud spatřuje urážku na cti v celém obsahu zažalovaných udání v jejich souvislosti a v rozsudku to vyslovuje. To je skutkové zjištění. Není tedy odůvodněna výtká, že soud neřešil otázky, která část obsahu závadného článku obsahuje objektivně urážku na cti. Zjistil-li nalézací soud, že útok namířený na firmu B., viní také její veřejné společnosti a že toto obvinění jest obsaženo v zažalovaných udáních v jejich souvislosti, nemohl přirozeně uznati, že v udání pod b) a c) uvedeném nespočívá urážka na cti. Je tedy zmateční stížnost ze zmatečního důvodu § 281 čís. 5 jakož i 9 a) tr. ř., pokud se týká onoho obsahu rozsudku, neodůvodněna. Z oněch vývodů jest zřejmo, že nalézací soud neshledal vinu obžalovaného v ničem jiném než v tom, z čeho ho vinila obžaloba. Je tedy neodůvodněna i výtká, že překročil obžalobu (§ 281 čís. 8 tr. ř.).

Zmateční stížnost dále vytýká se stanoviska zmatku § 281 čís. 5 a 9 a) tr. ř. rozsudku vady, že udání zažalovaného článku, že firma B. byla odsouzena k citelnému trestu, se nemůže vztahovati na její veřejné společnosti a soukromé obžalobce Alfreda B-a a Jana K-u, a že se v tomto sporu nejedná o dvě skupiny obžalobců, nýbrž o jedinou. Zmateční stížnost má potud pravdu, že se nejedná o jedinou skupinu obžalobců. Pod tím, co uvádí rozsudek o této okolnosti, nelze rozuměti nic jiného než, že soukromí obžalobci jsou jedinou stíhající stranou. Ve skutečnosti jsou však stíhající strany tři, spojené jenom jednotným postupem ve sporu. Každá z nich mohla žalovati zvlášť a osud jejich obžalob nemusil býti stejný. Za tohoto stavu věci měl nalézací soud vyvoditi důsledky ze svého správného názoru, že kolektivní jednotky osob jako takové nemohou býti předmětem urážky na cti. Tento názor sluší arci doplniti tím, že jím nemohou býti potud, pokud jimi zákon takové vlastnosti nepřiznává. Zákon pak ji přiznává rodinám, veřejným úřadům, jednotlivým orgánům vládním v příčině jejich úředního působení a korporacím zákonitě uznaným (§ 492 tr. zák.), pak sněmovně poslanců nebo senátu, armádě nebo loďstvu republiky, nebo samostatným oddělením armády nebo tohoto loďstva (článek V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 a zák. z 23. července 1919, čís. 449 sb. z. a n.) a posléze periodickým tiskopisům (§ 27 zák. z 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.). Zákon však ho nepřiznává obchodním nebo průmyslovým podnikům. Ohledně bližšího odůvodnění tohoto právního názoru se strany odkazují na rozhodnutí nejvyššího soudu uveřejněné ve sb. n. s. pod č. 2129. Firma Jan B. tedy nemohla býti předmětem urážky na cti, spáchané závadným článkem a proto neměla obžalobního práva. Proto také nemohl býti obžalovaný uznán vinným tímto přečinem spáchaným na ní. Je-li tomu tak, nemohl býti ani uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 6 tisk. nov., pokud jde o tuto firmu, neboť

tento předpis předpokládá objektivní skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, který však se obžalovanému ze subjektivních důvodů nepřičítá za přečin. Ostatně musí býti skutková podstata obou trestných činů táž. Zmateční stížnost tudíž právem vytýká se stanoviska zmatku podle § 281 čís. 9 a) tr. ř., že nalézací soud neprávem přiznal obžalobní právo firmě Jan B. Od obžaloby této firmy měl býti obžalovaný osvobozen. Vada rozsudku v tomto směru byla patrně zaviněna tím, že nalézací soud nesprávně rozdělil svůj výrok na část osvobozující a odsuzující, ačkoli předmětem obou je týž čin a k odsuzujícímu výroku pro přestupek zanedbání povinné péče došlo jenom proto, že čin ten nemohl býti obžalovanému přičítán za přečin ze subjektivních důvodů. Odůvodněné zmateční stížnosti v tomto směru musilo býti vyhověno, rozsudek nalézacího soudu musel býti zrušen potud, pokud byl obžalovaný uznán vinným i na obžalobu této firmy, a týž musil býti od její obžaloby osvobozen, protože na jeho čin proti ní není v zákoně vypsán trest (§ 259 čís. 3 tr. ř.).

Vývodům zmateční stížnosti, že útokem na firmu nebyli postiženi ve své cti její veřejní společníci, nelze přisvědčiti. Útok namířený na firmu může tvořiti urážku na cti jejích majitelů. To nalézací soud v souzeném případě zjistil a formálně správně odůvodnil. Jeho skutkovými zjištěními je zrušovací soud vázán. Zmateční stížnost vychází z opačného názírání na skutkový stav, snažíc se dokázati, že závadný útok proti firmě B. se nedotknul cti jejích majitelů. Pokud tím provádí zmatek podle § 281 čís. 5 tr. ř., není tento dotyčnými vývody zmateční stížnosti vůbec proveden, neboť ty nedoličují nijakou vadu uvedenou v tomto místě zákona. Proto byla zmateční stížnost pokud se týče té části rozsudku, kterou byl obžalovaný uznán vinným na obžalobu Alfreda B-a a Jana K-y, zamítnuta jako neprovedená (§ 288 tr. ř.). Posléze vytýká zmateční stížnost, že obžalovaný, ne sice při smírčím jednání, ale hned po něm i při hlavním přelíčení nabídl soukromým obžalobcům přiměřené zadostiučinění, a proto že neměl býti vůbec vysloven trest, a že jen do té doby jim měly býti přisouzeny útraty. Ze stížnosti nelze seznati, který zmateční důvod má stěžovatel na zřeteli. K tomu budiž připomenuto, že rok ke smírčímu jednání na 6. června 1925 ustanovený byl bezvýsledný, protože se k němu nedostavili ani obžalovaný, ani vydavatel a vlastník tiskopisu. Podáním z 18. června 1925 nabídl obžalovaný zadostiučinění, které soukromí obžalobci podáním z 8. července 1925 odmítli. Dále nebylo o smíru jednáno. Při hlavním přelíčení 31. října 1925 obžalovaný nabídku neopakoval, nýbrž se o ní jenom zmínil. Soud vůbec nerozhodoval o tom, zda považuje zadostiučinění obžalovaným nabídnuté za přiměřené. Soud je oprávněn upustiti od potrestání obžalovaného, shledá-li zadostiučinění přiměřeným, není však k tomu povinen. Použití práva podle § 18 tisk. nov. závisí na jeho volném uvážení. Nepoužije-li ho, není proti tomu výroku přípustna zmateční stížnost, nýbrž jenom odvolání. K odůvodnění tohoto názoru se odkazují strany na rozhodnutí nejvyššího soudu uveřejněné ve sb. n. s. č. 2167. Zrušovací soud považuje stížnost obžalovaného v tomto bodě za odvolání. Toto se sice stalo

bezpředmětným zrušením výroku o trestu, musí však býti pojednáno v této souvislosti o tom, zda bylo odůvodněno, by nebylo nutno uváděti tyto vývody při odůvodňování výroku o trestu.

Jedná se o to, zda nalézací soud byl povinen přihlížeti k nabídce zadostiučinění učiněné po roku ustanoveném ke smírčímu jednání a zda se měl v rozsudku vyjádřiti, zda považuje je za přiměřené. Zákon (§ 18) mluví výslovně o nabídce učiněné při jednání o smír. Slova »při jednání o smír« nejsou bez významu, jak vysvitne z této úvahy: Jedním z důvodů, proč byl podán návrh novely k tiskovému zákonu čís. 124/24 byl, by řízení o urážkách na cti spáchaných tiskem se urychlilo. K tomu cíli směřoval zejména § 11 odst. třetí vládního návrhu, který zněl: »Soud je povinen čeliti průtahům trestního řízení a zejména odmítnouti návrhy, které cílí jen k tomu, by řízení bylo protahováno.« Důvodová zpráva ústavněprávního výboru (tisk 4569) praví, že jednou z vůdčích zásad vládního návrhu je, by se uraženému dostalo co nejvydatnějšího a nejrychlejšího zadostiučinění (str. 16). Na jiném místě (str. 18) uvádí: »Uraženému jedná se vždy více o to, by došel zadostiučinění, než by vinník byl potrestán. Nelze ovšem připustiti, by jednáním o smír trestní řízení bylo protahováno. Proto návrh zákona zavádí sice obligatorní jednání o smír, než s druhé strany určil nepřekročitelnou lhůtu k smírnému jednání (14 dnů), které může býti odročeno pouze na souhlasnou žádost obou stran.« Tato vůdčí myšlenka — urychlení řízení — došla v zákoně výrazu v §§ 5, 8 (1), 10 (1, 2) a zejména v příkazu: »Soud je povinen čeliti průtahům trestního řízení« (§ 10, 3). Z toho plyne, že podmínkou beztrestnosti podle § 18 novely je, by obviněný při jednání o smír nabídl uraženému takové zadostiučinění, které nalézací soud uzná za přiměřené, a že beztrestnost nemůže býti založena pozdější nabídkou zadostiučinění. Proto soud nemůže přihlížeti k opožděné nabídce zadostiučinění, by mohl použití práva upustiti od trestu podle tohoto předpisu zákona. Tento názor potvrzuje i úvaha, že obžalovaný by mohl čekati s nabídkou zadostiučinění až do doby, kdy jsou provedeny všechny — často nákladné — důkazy a zbývá jenom usnésti se o rozsudku. Po případě by mohl nabídky opakovati, by dosáhl beztrestnosti. Žalující strana i soud by musily o nich jednati. Takový postup by zřejmě znemožňoval soudu, by čelil průtahům trestního řízení a účelu zákona, by spor byl, co možná brzy, odklizen smírem (§ 8, 2). Že je tento účel v zákoně obsažen, plyne také z ustanovení, že odročení smírčího jednání se připouští pouze na souhlasnou žádost stran. Zadostiučiněním projeveným teprve tehdy, kdy obžalovaný může předvídati nepříznivý výsledek sporu, zajisté by se neprojevovala dobrá vůle, dáti je dobrovolně, a nebylo by důvodu zakládati na něm výrok o beztrestnosti. V souzeném případě právem nalézací soud nepřihlížel k opožděné nabídce zadostiučinění s hlediska § 18 tišk. nov. a považoval ji za pouhou polehčující okolnost. Odvolání obžalovaného v tomto směru nebylo odůvodněno.